

Alkohol i din kommune

– dit politiske arbejde kan gøre en forskel

**Alkohol &
Samfund**

Kære kommunalpolitikere

Kommunalbestyrelsen har med udgangspunkt i sundhedsloven ansvaret for forebyggelse og behandling af alkoholproblemer. Kommunerne har derfor stor indflydelse på borgernes alkoholforbrug og de store konsekvenser, et højt forbrug kan have.

Uanset om du er nyvalgt eller har flere års erfaring med kommunalpolitik, vil du kunne finde inspiration i dette idékatalog fra Alkohol & Samfund. Vi giver konkrete bud på, hvad kommuner kan sætte i værk for at mindske alkoholskader blandt borgerne, få flere i behandling og øge forebyggelsen – især blandt unge.

Der findes naturligvis også en lang række anbefalinger til kommunernes forebyggelsesarbejde i [Sundhedsstyrelsens forebyggelsespakke om alkohol](#).

Udbredt alkoholproblem med ulige konsekvenser

Mange danskere har desværre et overforbrug eller en afhængighed af alkohol. Det har personlige, sundhedsmæssige eller økonomiske konsekvenser for den, der drikker og for pårørende, ligesom der er betydelige samfundsøkonomiske konsekvenser forbundet med overforbrug eller afhængighed af alkohol. Borgere med kort uddannelse får i højere grad alkoholrelaterede sygdomme. Uligheden i sundhed er markant, når det gælder sygdomme og dødsfald som følge af et skadeligt alkoholforbrug.

Ikke kun en opgave for sundhedsafdelingen

Alkoholforebyggelse og behandling involverer mange forskellige forvaltningsområder i kommunen. Tidlig alkoholdebut, storforbrug eller skadeligt forbrug af alkohol skyldes ofte et sammenfald af forskellige kulturelle, sociale og personlige faktorer. Samtidig har et højt alkoholforbrug hos borgerne ofte konsekvenser for flere kommunale sektorer. For eksempel kan storforbrug og skadeligt forbrug af alkohol være en

barriere for, at borgere kommer i arbejde, ligesom alkoholproblemer kan føre til langvarige forløb på socialområdet.

Jeg håber, at du finder inspiration i pjecen og vil arbejde for, at færre borgere skal blive syge og komme til skade af alkohol.

Forhold dig aktivt til den danske alkoholkultur og overvej din rolle som byrådspolitiker. Et godt sted at begynde er at kigge på kommunens alkoholpolitik, for den kan være et forbillede for kommunens institutioner og virksomheder.

Med venlig hilsen

Ida Fabricius Bruun

Direktør, Alkohol & Samfund

Fakta om sundhed

I en gennemsnitskommune med 59.000 borgere, hvor 48.000 indbyggere er 16 år eller ældre, vil der i denne gruppe være:

8.775

borgere over 16 år, der er storforbrugere af alkohol (drikker over højrisikogrænsen for alkohol).

1.250

børn, der lever med en forælder, hvis alkoholforbrug kan reducere omsorgsevnen i større eller mindre omfang.

1.400

borgere over 16 år, der har alkoholfafhængighed og de fleste kan ikke slippe afhængigheden uden alkoholbehandling.

860.000

danskere drikker over Sundhedsstyrelsens højrisikogrænser med store konsekvenser for individet, familien, samfundet og økonomien.

585.000

danskere har et skadeligt alkoholforbrug, mens cirka 140.000 danskere er direkte afhængige af alkohol.

Alkoholproblemer koster liv: 5% af dødsfald blandt kvinder og 9,5% af dødsfald blandt mænd er alkoholrelaterede.

En kommune med 50.000 indbyggere havde i 2014 en gennemsnitlig meromkostning på 31 millioner kroner på grund af borgere med højt alkoholforbrug.

En analyse fra 2014 viser, at overforbrug af alkohol koster samfundet 13 milliarder kroner om året i form af større sundhedsudgifter, flere sociale udgifter til for eksempel anbringelser af børn, flere færdselsulykker og tabt produktion.

59%

af danske 15-16-årige har binge-druket (5 eller flere genstande ved samme lejlighed) i løbet af den sidste måned.

54%

af unge har oplevet drikkepres. Unge mener, vi skal have en kultur, hvor det er accepteret at sige nej tak – det skal vi hjælpe dem med.

Samtidig ser vi et forbrug af alkohol blandt unge, der betyder, at hver tredje er kommet til skade, mens hver femte har haft sex, de senere har fortrudt. I yderste konsekvens ser vi unge, der ikke kommer helskindet hjem fra festen – hver måned dør ét ungt menneske, hvor alkohol er den direkte eller medvirkende dødsårsag.

Unge & Alkohol

Danmark får desværre gang på gang en dumpeplads i at forebygge danske unges alkoholforbrug – danske unge drikker fortsat mest i Europa. Kommunerne har en vigtig opgave i at forebygge konsekvenserne af et højt og skadeligt forbrug især blandt unge.

Mindre drikkepres kræver oplysning

Alkoholkultur skal på skoleskemaet. Kommunen skal prioritere, at unge får besøg af en SSP- eller forebyggelseskonsulent i udskoling én gang om året. Det bør være fast del af kommunens sundhedspolitik.

Har I et godt samarbejde med SSP om forebyggelse af alkohol på kommunens folkeskoler?

Uddannelser skal have fælles holdning til alkohol

Alkohol skal ikke være et konkurrenceparameter, som bruges til at tiltrække unge til ungdomsuddannelser. Uanset hvilken ungdomsuddannelse du begynder på som ung i kommunen, bør tilgangen til alkohol være den samme. Alle ungdomsuddannelser skal have en fælles holdning til alkohol.

Har ungdomsuddannelserne et fælles alkoholkodeks på tværs i kommunen?

Foreningslivet som rollemodel

Idræts- og fritidsforeninger skal understøtte alkoholfrie miljøer for børn og unge. Derfor bør alle foreninger have en alkoholpolitik med fokus på sundhed, trivsel og beskyttelse af foreningens yngste medlemmer.

Har kommunen et krav til foreninger om at have alkoholpolitikker, der beskytter børn og unge?

Forældreinddragelse

Forældre skal oplyses om deres rolle og inddragelse i unges alkoholforbrug. Forældre har større indvirkning på unge, end de tror. Derfor skal de have oplysning fra for eksempel SSP'er eller forebyggelseskonsulenter på forældremøder både i udkolingen og på ungdomsuddannelsen.

Bliver der afholdt forældremøder, hvor alkohol er på dagsordenen, og bliver forældre klædt på til at indgå i dialog om alkohol med deres børn fra 7.-9. klasse og i begyndelsen af ungdomsuddannelsen?

Skab et trygt natteliv

En restaurationsplan som skaber et natteliv med billige barer og sene åbningstider øger vold, skader og ulykker – særligt blandt unge. Øg i stedet bevillingsnævnets fokus på forebyggelse og tryghed i nattelivet. Undgå mange beværtninger med sene nattebevillinger og fjern markedsføring af alkohol, der opfordrer til et stort alkoholindtag. Restaurationsplanen og bevillingsnævnet bør inddrage Sundhedsstyrelsens metode „[Ansvarlig udskænkning](#)“.

Sidder der en repræsentant fra sundhedsudvalget eller SSP med i bevillingsnævnet, når de vurderer ansøgninger om alkoholbevillinger? Hvordan tager restaurationsplanen højde for antal bevillinger og natbevillinger – er bevillingerne øget eller faldet?

Alkoholbehandling og tidlig opsporing

Tidlig opsporing og flere i behandling for alkoholproblemer

Samfundet bør langt hurtigere hjælpe mennesker med alkoholafhængighed. Der går gennemsnitligt 10–12 år, fra alkoholproblemet første gang er erkendt, til man kommer i alkoholbehandling. Det giver store problemer for individ, pårørende og samfundet.

Tidlig opsporing af alkoholproblemer kan bryde en negativ udvikling og hjælpe mennesker, inden problemerne vokser sig så store, at det har varige konsekvenser for den enkelte og den enkeltes omgivelser. I Danmark er 140.000 danskere afhængige af alkohol, mens kun 17.500 danskere er i alkoholbehandling. Der er derfor stort potentiale for at forbedre livskvaliteten for rigtig mange danskere, der kæmper med en afhængighed af alkohol.

Øget hjælp til unge med alkoholproblemer

Behandlingssteder oplever en stigning i antal unge med alkoholproblemer, og der er 3.700 mennesker mellem 18 og 39 år i alkoholbehandling. Unge med alkoholproblemer har sjældent udviklet fysisk afhængighed og har ofte brug for en helhedsorienteret indsats. Det er essentielt, at din kommune har systematisk tidlig opsporing af unge med alkoholproblemer, inden problemet vokser sig større. Unge med alkoholproblemer skal modtage kvalificeret hjælp, skræddersyet til deres livssituation.

Griber din kommune unge, inden de udvikler alvorlige alkoholproblemer?

Når man drikker over 14 og 21 genstande for henholdsvis kvinder og mænd, er man i høj risiko for at udvikle 200 forskellige sygdomme på grund af sit alkoholforbrug. Det er blandt andet alkoholafhængighed, leversygdom, kræft, type 2-diabetes, hjertekarsygdomme, angst og depression.

Skab ro og en langvarig strategi for alkoholbehandlingen

Alkoholbehandlingssteder oplever ofte nedskæringer på trods af deres vigtige funktion. Men det har ofte negative konsekvenser at skære med sparekniven. Ved at sikre midler til alkoholbehandlingen, kan kommunalbestyrelsen skabe ro for et område, der giver god afledt effekt på andre dele af det kommunale sundhedsbudget.

Hvor stort er din kommunes budget for alkoholbehandling? Og hvor stort er budgettet i forhold til sammenlignelige kommuner?

Samarbejde med almen praksis

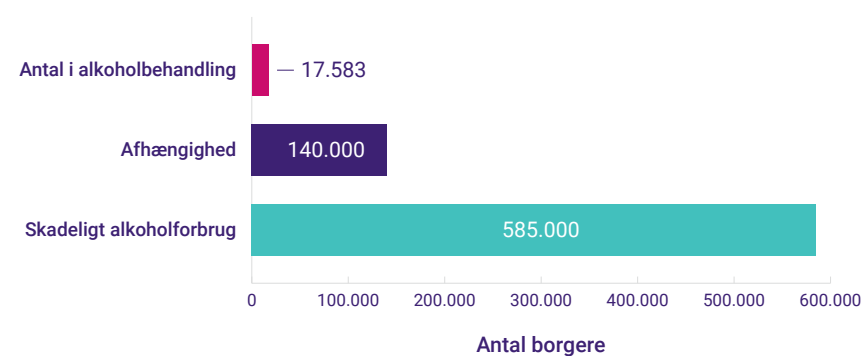
Knap halvdelen af danskerne vil gå til egen læge, hvis de får et alkoholproblem, men lægerne henviser kun 5,7% af borgerne til alkoholbehandling. Hvis den kommunale alkoholbehandling har kontakt til de alment praktiserende læger i kommunen, kan det hjælpe på afrusningsprocedurer, medicinudlevering og samarbejdet om borgeren. Alkohol & Samfund har udviklet en [lettilgængelig guide til alkoholbehandlingssteder, der ønsker styrket samarbejde med almen praksis](#). I kan også udlevere [OBS-kortet](#) til alment praktiserende læger i kommunen, som Alkohol & Samfund har udviklet sammen med TrygFonden og Dansk Selskab for Almen Medicin.

Hvornår har I sidst drøftet status på samarbejdet mellem alkoholbehandlere og de praktiserende læger i jeres kommune?

Hvor mange bliver henvist fra almen praksis til alkoholbehandling i din kommune?

Opsporingsgab

Giv ældre borgere og personale hjælp til at håndtere alkoholproblemer

Mange har en forestilling om, at vi ikke bør snakke med ældre borgere om deres alkoholindtag, fordi de fortjener at drikke, som de vil – det handler om værdighed i den sidste del af livet. Men kommunale medarbejdere møder jævnligt ældre borgere, der er i risiko for, eller som allerede har sociale og/eller helbredsmæssige problemer på grund af deres alkoholforbrug. Det medfører etiske problemstillinger og stiller til tider plejepersonalet og pårørende i svære situationer.

Klæd medarbejdere på til samtaler med ældre og deres pårørende om alkohol

Kommunens plejepersonale og hjemmesygeplejersker har et særligt handlerum, fordi de jævnligt møder ældre borgere, der kan være i risiko for at udvikle både sociale og helbredsmæssige problemer på grund af deres alkoholindtag. Personalet kan også iværksætte sociale tilbud, som hjælper mod allerede opståede alkoholproblemstillinger, ligesom de kan støtte den enkelte i at fastholde et reduceret indtag.

Hvilke handleplaner har ældreplejen i din kommune for alkoholproblemer? Har kommunen en procedure for, hvordan I håndterer ældre med alkoholproblemer i ældreplejen?

Sæt alkohol på dagsordenen ved forebyggende hjemmebesøg

Det kan være svært for hjemmesygeplejersken at sætte alkohol på dagsordenen, når problemet først er opstået. Sørg for, at alkoholindtag er et fast punkt på dagsordenen ved de forebyggende hjemmebesøg for at normalisere at tale om alkoholindtaget.

Bliver ældre mennesker i kommunen spurgt til alkoholproblemstillinger ved forebyggende hjemmebesøg?

Hjælp ældre som er i risiko

På plejehjem og i foreninger kan man sætte fokus på alkohols ændrede virkning på den ældre krop. Det kan være med til at motivere ældre til at søge hjælp, hvis de bliver bevidste om risici ved et overforbrug af alkohol i kombination med alderdom og brug af medicin.

Har din kommune dialogmøder med ældre om alkohol eller lignende tiltag?

Ældre mennesker tåler ikke alkohol i samme grad som yngre mennesker

Blandt de 55–64-årige overskrider 8,2% højrisikogrænsen, mens det gælder 9,3% af 65–74-årige. Alkohol øger blandt andet risikoen for faldulykker, slagtilfælde, forhøjet blodtryk, alkoholdemens, depression, nedtrykthed og humørsvingninger.

Få hjælp af Alkohol & Samfund

Vi klæder politikere og politiske udvalg på

Vi stiller os til rådighed med vores viden om alkoholforebyggelse og behandling. Vi klæder gerne dig og dit udvalg på til det politiske arbejde. Kontakt os for nærmere aftale.

Vi holder oplæg og underviser fagpersoner

Vi har erfaring med at give fagpersoner viden om alkohol, forebyggelse og behandling. Det kan ske gennem oplæg eller undervisningsforløb. Kontakt os gerne for at aftale nærmere. Pris aftales for hvert forløb, og der bliver givet medlemsrabat for organisationer, som er medlem af Alkohol & Samfund.

Invitationer til konference og temamøder

Alkohol & Samfund holder hvert år Den Nationale Alkoholkonference og en række temamøder og webinarer.

[Du kan se vores arrangementer her.](#)

Abonner på vores nyhedsbrev

Seks gange om året sætter vi perspektiv på alkoholpolitikken med debat, viden, holdninger og historier fra mennesker, der har alkoholproblemer inde på livet.

[Tilmeld dig nyhedsbrevet her.](#)

Bliv opdateret på alkoholområdet

Følg os på [Facebook](#), [Instagram](#), [LinkedIn](#) og [Twitter](#).

Gør som 58 andre organisationer:

Bliv organisationsmedlem

Sammen kan vi hjælpe flere mennesker, som har alkoholproblemer og deres pårørende. [Tilmeld din organisation](#) og få:

- Rabat på billet til Den Nationale Alkoholkonference 2022
- Rabat på deltagelse til udvalgte arrangementer
- 25 procent rabat på vores oplæg, undervisning og kurser
- Adgang til et hjemmesideunivers, hvor I kan hente faktaark, plakater og e-bøger

Få anonym og gratis rådgivning – Ring til Alkolinjen 80 200 500

Rådgivningen er til mennesker, der drikker for meget, eller er pårørende til en, der drikker for meget. Alkolinjen er akkrediteret af RådgivningsDanmark.

Pjecen er udarbejdet og udgivet af:

Alkohol & Samfund
Høffdingsvej 36, 2500 Valby
Tlf. : 35 29 30 90

Udgivelsesdato:

Januar 2022
For mere info og kildeliste til fakta i publikationen:
www.alkohologsamfund.dk/kildeliste

Billeder af:

Christoffer Regild